

SPRAWOZDANIE Z SYMPOZJUM
„BIOETYCZNE WYZWANIA CZASÓW WSPÓŁCZESNYCH”
KATOLICKI UNIWERSYTET W RUŽOMBEROKU
11 listopada 2005 roku

Do czasów współczesnych moralne zagadnienia związane z ingerencją w przyrodę ożywioną nie budziły kontrowersji, gdyż to raczej świat natury zagrażał człowiekowi, a nie odwrotnie. Także w konkretnych odniesieniach do natury związanej z życiem i zdrowiem człowieka deontologia lekarska zgodna była z zasady z etosem Przysięgi Hipokratesa. Wiek XX, gdy osiągnięcia naukowo-techniczne osiągnęły możliwość coraz głębszej ingerencji w biologiczne *status quo* natury, postawił przed etykami zupełnie nowe wyzwania, na które przekonujące odpowiedzi muszą mieć profil interdyscyplinarny. Z oczywistych względów próby rozwiązania kwestii moralności, np. zabiegów terapeutycznych, winny współcześnie nawiązywać do nauk biologicznych czy medycznych, ale także do filozoficznych, teologicznych, politycznych i prawnych. W sposób genetyczny pytania takie związane są ze środowiskami akademickimi, przed którymi stoi wyzwanie sformułowania na nie odpowiedzi.

Podobne wyzwanie postawił przed sobą Katolicki Uniwersytet w Ružomberoku na Słowacji, organizując (we współpracy z przedstawicielami ugrupowania chrześcijańskiej demokracji Parlamentu Europejskiego) międzynarodowe sympozjum poświęcone współczesnym wyzwaniom bioetyki. Prof. Boris Banáry, Rektor KUR, we wprowadzeniu do obrad wskazał na fakt, iż współczesne wyzwania bioetyki

⁴ B l a c h n i c k i, dz. cyt., s. 20.

w pierwszym rzędzie adresują pytania natury etycznej do uniwersytetów i środowisk akademickich. W tym kontekście naczelnym zadaniem katolickich uczelni jest czytelne uzasadnianie prawdy o godności osoby ludzkiej, małżeństwa i rodziny we współczesnej kulturze i takie orientowanie rozwoju naukowo-technicznego, by służył on dobru człowieka.

Miroslav Mikolášik, z wykształcenia doktor anestezjolog, a obecnie poseł w Parlamencie Europejskim, jako moderator i inicjator sympozjum wygłosił pierwszy wykład na temat nowych etycznych wyzwań w Europie. Ukazał w nim historyczną perspektywę dyskusji na temat praw człowieka. Obecnie ogniskuje się ona w kwestii dotyczącej uznania początku ludzkiego życia i przyznania praw właściwych osobie ludzkiej. Według prelegenta – członka bioetycznej komisji Parlamentu Europejskiego – podział między zwolennikami i przeciwnikami zapłodnienia *in vitro*, klonowania ludzkich embrionów i eksperymentów na nich, ma obecnie w Europie charakter ideologiczno-polityczny i wyraźnie oddziela lewicę od prawicy.

Autorem pierwszego merytorycznego wykładu, zatytułowanego *Kulturowa sytuacja etyki medycznej w USA – jej obecna sytuacja, istotne kontrowersje, metody i obecne główne problemy*, był David Solomon – dyrektor powstałego w 1998 r. Centrum Etyki i Kultury w Uniwersytecie Notre Dame w Stanach Zjednoczonych. Charakteryzując poszczególne rodzaje problemów z dziedziny bioetyki w systemie polityczno-prawnym i deontologicznym, wskazał jednocześnie na dwa ich zasadnicze źródła. Pierwszym jest oderwanie badań naukowych od etyki chrześcijańskiej, czego rezultatem było przyspieszenie w ostatnich dekadach badań w dziedzinie np. genetyki. Przyczyn tego oderwania należy upatrywać po obu stronach konfliktu – laicyzacji, jak i błędów po stronie Kościoła. Drugim źródłem jest wycofanie się naukowców stosujących ingerencje medyczne z akademickich dyskusji etycznych i ustawienie się w pozycji bezstronnego obserwatora.

Kolejna prelekcja została wygłoszona przez Petera Lesie, w której przedstawił on politykę UE i krajów członkowskich wobec projektów badań nad komórkami macierzystymi, klonowaniem terapeutycznym i reprodukcyjnym embrionów. Pełniąc funkcję przewodniczącego bioetycznej grupy roboczej w Parlamencie Europejskim podkreślił fakt, że ostateczne decyzje odnośnie do biopolityki nie zapadły jeszcze w prawie unijnym, stąd potrzeba wzmożonego wspierania chrześcijańskiej demokracji, która w procesach legislacyjnych stoi na straży godności człowieka od poczęcia do naturalnej śmierci.

Wykład Michaeli Moravěkovéj – dyrektor Instytutu Relacji Między Kościołem a Państwem w Bratysławie – zatytułowany *Równanie się z Bogiem w stwarzaniu człowieka – mistyczne żydowskie rytuały stworzenia Golema*, miał charakter alegoryczny w odniesieniu do tematyki sympozjum i został poświęcony głównie analizie tych wyjątków literatury apokryficznej, w których jest mowa o próbach naśladowania Boga w stwarzaniu istot ludzkich. Rozwinięciem tej alegorii był kolejny wykład – ks. dr. Włodzimierza Wieczorka, który omawiał moralne aspekty klonowania człowieka. Przytoczone w nim meliorystyczne, liberalistyczne i technicyzyczne argumenty, na które powołują się zwolennicy klonowania istot ludzkich, zostały skonfrontowane z argumentacją moralną przeciwników wprowadzenia tych praktyk. Ukazanie możliwych konsekwencji kulturowych wprowadzenia ustawodaw-

stwa zezwalającego na klonowanie terapeutyczne i reprodukcyjne oraz wskazanie na potrzebę moralnego zorientowania poszukiwań naukowych zakończyło prelekcję.

Ostatnie wykłady omówiły filozoficzne podstawy godności osoby ludzkiej. Dziekan Wydziału Filozofii na KUR – prof. Peter Volek – analizował zagadnienie ontologicznego statusu ludzkiego embrionu i podstawy godności człowieka. Profesor Balazs Melei z Katolickiego Uniwersytetu Pázmány Péter na Węgrzech ukazał ontologicznie określoną istotę ludzką w kontekście relacji z innymi, czyli w jej osobowym wymiarze. Wykład ten, nawiązujący do personalizmu Karola Wojtyły, ujmuje istotę ludzką jako rzeczywistość wewnętrznie zintegrowaną i dynamiczną.

Większość wystąpień, podobnie jak panel dyskusyjny kończący część naukową i konferencja prasowa, były prowadzone w języku angielskim. Wydaje się, iż wykłady wygłoszone podczas kolejnych sesji zostaną w najbliższym czasie opublikowane staraniem Katolickiego Uniwersytetu w Ružomberoku.

*Ks. Włodzimierz Wieczorek
Katedra Teologii Rodziny KUL*